

B I U L E T Y N

Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

w Lublinie

Rok VI. Nr 2.

II kwartał 1958 r.

Maria Jasienowicz

Gromadzenie zbiorów w Bibliotece Głównej UMCS
/Referat wygłoszony na zebraniu Komisji
Bibliotecznej/

Zadaniem moim jest poinformować jak odbywa się gromadzenie zbiorów w naszej Bibliotece. Pominę stronę organizacyjną i techniczną pracy Oddziału Gromadzenia Biblioteki, gdyż te rzeczy mniej może Komisję Biblioteczną interesują, podam raczej wytyczne, jakimi kieruję się powiększając księgozbiór czyli zwrócę uwagę na tak zwaną politykę gromadzenia, a w szczególności politykę zakupu.

Mam zamiar podać:

1. Krótkie dzieje zmienności polityki gromadzenia w naszej Bibliotece.
2. Obecne źródła, z których napływają wydawnictwa do Biblioteki, a więc a/ egzemplarz obowiązkowy,
b/ wymiana i dary,
c/ zbiory zabezpieczone i inne.

Najwięcej czasu poświęcę na omówienie zakupu, gdyż jest to najważniejszy, najbardziej kierowany i świadomy sposób nabycia.

3. Zanalizuję zakup w świetle liczb ostatniego roku, następnie omówię:
  4. źródła, z których czerpię informacje oraz
  5. kryteria, jakimi kieruję się przy zakupie.
- Na zakończenie pragnę przedstawić
6. prośby Biblioteki Głównej pod adresem Komisji Bibliotecznej.

1. Księgozbiór naszej Biblioteki po 12 latach istnienia liczy ok. 200.000 vol. Treść jego krytykowaną często przez Uczelnię, ma charakter ogólnonaukowy to znaczy zarówno książki jak i czasopisma są z różnych dziedzin wiedzy, nie widać w nim wyraźnej przewagi jednej dyscypliny. Przyczyną tego zjawiska należy szukać w tym przede wszystkim, że Biblioteka dostosowując się do potrzeb Uczelni kilkakrotnie musiała zmieniać kierunek swojej polityki, co w konsekwencji spowodowało ten brak "wyraźnego oblicza". Przypomnę, że w latach 1946-50 Uniwersytet miał charakter mat.-przyrodniczy, posiadał wydział medyczny, w tym okresie Biblioteka zakupiła cały szereg podręczników medycznych, weterynaryjnych, gdyż czytelnikami byli studenci tych wydziałów. Po utworzeniu Akademii Medycznej Biblioteka musiała nastawić się na zakup obok dzieł mat.-przyrodniczych, wydawnictw rolnych i weterynaryjnych, gdyż były to najliczniejsze wydziały na Uniwersytecie. W roku 1949 powstał Wydział Prawa, w kilka lat potem /1952/ Wydział Humanistyczny, trzeba było zmienić politykę i jak najszybciej uzupełnić księgozbiór pod tym względem. W roku 1956 powstała Wyższa Szkoła Rolnicza, zarzucono wówczas zakup wydawnictw rolnych i weterynaryjnych. Te zmiany polityki Biblioteki nie do końca wpłynęły ujem-

nie na gromadzenie zbiorów Biblioteki, która przecież powstaje i rozwija się latami.

Mimo tych trudności, nie mówiąc już o trudnościach lokalowych, rozwój liczbowy księgozbioru zewidencjonowanego na przestrzeni lat 1946-58 wykazuje normalny wzrost: W latach 46-47 przybytek liczył 1-2 tysiące, w latach 50-52 6-8 tysięcy, a w latach 56-57 19-22 tysiące.

Obecnie są 4 główne źródła przyływu wydawnictw do Biblioteki: Egzemplarz obowiązkowy, wymiana, dary, zakup oraz z mniej licznych zbiorów zabezpieczone i inne.

Egzemplarz obowiązkowy

Na podstawie ustawy z dn.18.III 1932 oraz decyzji Prezesa CUK z dn.1.III 1954 Biblioteka otrzymuje bezpośrednio z drukarni całkowitą polską produkcję wydawniczą podobnie jak i inne biblioteki uniwersyteckie. Na podstawie Przewodnika Bibliograficznego, tygodniowego przeglądu wydawnictw, wydawanego przez Bibliotekę Narodową, można zawsze sprawdzić, czy wszystkie książki napłynęły do Biblioteki. Obecnie Biblioteka otrzymuje wydawnictwa z 123 drukarni z całej Polski. W roku ubiegłym kartoteka drukarni została uszgodniona z kartoteką Biblioteki Narodowej. Książek z e.o. napływa ok.7-8 tysięcy rocznie, a czasopism ponad tysiąc tytułów. Należy tutaj dodać, że Biblioteka otrzymuje również do większości wydawnictw kartki katalogowe, drukowane przez Bibliotekę Narodową.

Wymiana i dary

Drugim źródłem pochodzenia jest wymiana i dary, które potraktują łącznie. Zasadniczo wymianą zajmuje się Biuro Wydawnictw UMCS i Biblioteka nie ma większego wpływu na to, co otrzymuje przez Biuro Wydawnictw, które prowadzi własną politykę. Z wymiany dostajemy masę wydawnictw egzotycznych jak chińskie, japońskie i.t.p., w małym stopniu wykorzystywane przez czytelników.

W ubiegłym roku Biblioteka rozpoczęła próby wymiany zagranicznej i polskiej na własną rękę. Obecnie jesteśmy w kontakcie z kilkoma instytucjami zagranicznymi, które przysyłają nam wydawnictwa. Korespondujemy z wydawnictwami emigracyjnymi, które w ostatnim roku dość dużo przysłały nam wydawnictw polskich ukazujących się za granicą, do nich należą: Pol.Tow.Historyczne w Londynie, redakcja "Kultury" w Paryżu, Instytut Naukowy w New Yorku. Czynnikiem hamującym naszą wymianę jest to, że właściwie możemy wysłać tylko rzeczy kupione, nie mamy własnych wydawnictw, a wymiana dubletami, którą rozpoczęliśmy z bibliotekami polskimi na razie ogranicza się do tego, że sami dostaliśmy z Biblioteki Warszawskiej, Jagiellońskiej, Łódzkiej całą masę wydawnictw, nie możemy niczym się zrewanżować, bo z braku miejsca Biblioteka nie jest na razie w stanie uporządkować własnych dubletów. Jeśli chodzi o dary, to otrzymaliśmy ostatnio 30,000 książek z Min.Opieki Społecznej. Często dostajemy też dary z Zakładów UMCS, które przekazują Bibliotece zbędne wydawnictwa np. w roku ubiegłym odziedziczyliśmy przebrany już księgozbiór Zakładu Marksizmu.

Zbiory zabezpieczone

Zbiory zabezpieczone czyli książki przywiezione w swoim cze-

sie ze Śląsko, są dużym balastem dla Biblioteki, ciągle jeszcze część ich włącza się do księgozbioru Biblioteki. W roku ubiegłym przyptyw książek z różnych źródeł przedstawiał się następująco:

<u>E.o.</u>	<u>kupno</u>	<u>wymiana</u>	<u>dary</u>	<u>zb.zob.</u>	<u>razem</u>
6794	5096	2856	3407	1061	= 19214

Przyptyw w/g dziedzin wiedzy:

<u>działa</u> <u>ogólne</u>	<u> społ.</u> <u> krajowe</u>	<u>humanist.</u>	<u>mat.chem.</u> <u> fiz.</u>	<u>biolog.</u> <u>geogr.</u>	<u>tech.</u>	<u>inne</u>
2065	1770	8797	1379	985	1590	2628

3. Kupno w świetle cyfr ubiegłego roku przedstawia się następująco: Ogółem Biblioteka zakupiła 5096 vol. książek, w tym 1108 vol. stanowią książki polskie nowe, 2680 vol. zakup antykwaryczny, 367 vol. import zagraniczny, 941 vol. książki zagranicą kupione w kraju.

Czasopism Biblioteka prenumerowała 123 polskie tytuły, 295 rodzickich, 306 zagranicznych dla całego Uniwersytetu, z czego Biblioteka ok. 40 tytułów.

Jeśli chodzi o charakterystykę zakupu pod względem treści, to zakup zagraniczny dotyczył głównie dzieł ogólnych, encyklopedii, bibliografii, informatorów, słowników specjalnych, chodziło nam bowiem o właściwe urządzenie nowej czytalni, zakup krajowy to podręczniki dla studentów różnych wydziałów i dzieła naukowe nadejające się do czytalni, zakup antykwaryczny przeważał z dziedziny humanistyki.

Za zbiorów specjalnych zakupiono zbiór afiszy i pewną ilość wydawnictw zagranicznych dotyczących sztuki w Klubie M.P. i K.

4. Racjonalne prowadzenie zakupu wymaga 2 podstawowych czynności: 1. Zbieranie informacji o produkcji wydawniczej krajowej i zagranicznej 2. Ustalenie właściwych kryteriów doboru.

W jaki sposób odbywa się zbieranie informacji w Bibliotece? Jeśli chodzi o wydawnictwa polskie, to przeglądany jest Przewodnik Bibliograficzny i Zapowiedzi Wydawnicze zarówno przez p. Dyrektora jak Oddz. Gromadzenia i Kierownika Oddziału Udostępniania. W praktyce jest to jednak niewystarczające, gdyż książki często w księgarniach ukazują się wcześniej, wobec czego jesteśmy w stałym kontakcie z księgarniami lubelskimi /ul. Szopena, Krak. Przedmieście, Klub MPK/, gdzie odkładają dla nas nowości.

Zakup antykwaryczny polski odbywa się na podstawie nadsyłanych ofert. Tutaj co do niego decyduje Komisja złożona z 3 osób: P. Dyrektor, dr Wojciechowski i Kierownik Gromadzenia. Obecnie jesteśmy w kontakcie z antykwarykami lubelskimi /Osiek, Państwowy, św. Wojciecha/ oraz poza Lublinem z antykwarykami w Krakowie, Warszawie, zamawiamy nawet niektóre rzeczy z Gdańska czy Zabrza.

Uzupełnienie brakujących tomów odbywa się nie tylko przy pomocy ofert, ale prowadzimy teraz w Biuletynie rubrykę pt. "Biblioteka poszukuje" i rozsyłamy zamówienia do księgarni.

Informacje dotyczące rynku zagranicznego zbierane są na podstawie stałego przeglądu bibliografii narodowych i krytycznych oraz na podstawie niektórych czasopism ogólnych i katalogów

wydawniczych.

5. Jakie są kryteria doboru księgozbioru:

1. Biblioteka stara się skompletować zbiór dzieł ogólnych, encyklopedii, bibliografii, informatorów, słowników dla potrzeb czytelników.

2. Biblioteka pragnie zaspokajać potrzeby czytelników. Ponieważ większość czytelników stanowią studenci, Biblioteka stara się mieć komplet potrzebnych podręczników w czytelni oraz często po kilka egzemplarzy w wypożyczalni. Drugą z kolei grupę użytkowników stanowią pracownicy nauki. Biblioteka stara się więc kupować wydawnictwa czyste naukowe. Z wydawnictw polskich zakupujemy całą niemal produkcję PAN u, PWN, towarzystw naukowych jako drugi egzemplarz do czytelni, z wydawnictw zagranicznych staramy się wybierać wydawnictwa firm naukowych je Oxford Univ. Press, Presses Univ. de France czy Akademie-Verlag.

3. Przy zakupie antykwarycznym Biblioteka stara się zasilic księgozbiór wydawnictwami przede wszystkim z zakresu nauk humanistycznych: Historii, literaturoznawstwa, pedagogiki, ostatnio np. zakupiliśmy zbiór książek przedwojennych z zakresu pedagogiki i psychologii.

4. Przy zakupie bierze się także pod uwagę potrzeby kulturalne czytelników, a więc przede wszystkim w zakresie czasopism prenumerujemy czasopisma o treści społecznej, literackiej zarówno polskie jak i zagraniczne. Tym potrzebom kulturalnym ma służyć również utworzony Oddział Zbiorów Specjalnych, który ma jedyny w Lublinie zbiór bieżących muzykalii.

5. W zaspokajaniu potrzeb kulturalnych czytelników bierze się pod uwagę nie tylko potrzeby Uczelni, ale całego środowiska lubelskiego. Pod tym kątem widzenia kupuje się wydawnictwa z zakresu grafiki, sztuki.

6. Biblioteka obecnie zbiera też t.zw. "lubliniana" to jest wydawnictwa lubelskie i Lublina dotyczące.

7. Z wydawnictw zagranicznych staramy się kupować wydawnictwa Polski dotyczące oraz z przedwojennych wydawnictw druki polskie z terenów Polski historycznej.

6. Po krótkim przedstawieniu polityki gromadzenia Biblioteki Głównej, zdając sobie sprawę z pewnych niedociągnięć na tym polu, pragnę wysunąć następujące prośby pod adresem Komisji Bibliotecznej:

1. Biblioteki uniwersyteckie na Zachodzie i w Ameryce bardzo często mają wspólnie z wydziałami uniwersyteckimi opracowaną pismiennie politykę zakupu. Czy nie można by i u nas opracować takich wytycznych do polityki gromadzenia? Komisja Biblioteczna sorientowana w planach naukowych Uczelni będzie mogła ściślej powiązać pracę gromadzenia zbiorów z potrzebami pracowników nauki Uniwersytetu - dla Biblioteki byłoby to dużą pomocą. Należałoby też ściślej określić formy współpracy z Wydziałami, na razie współpraca ta ma charakter dorywczy.

2. Zwracam się z prośbą do wszystkich Zakładów o podanie Bibliotece lektury obowiązkowej i nadobowiązkowej dla studentów. Biblioteka już częściowo zaczęła realizować ten postulat i stara się skonfrontować swój księgozbiór pod kątem widzenia studiujących. Kilka Zakładów dostarczyło nam spisy

lektury, pragnęlibyśmy, żeby Komisja Biblioteczna nas w tym względzie poparła.

3. Proponuję, żeby Komisja Biblioteczna po raz drugi rozpatrzyła sprawę "drażliwe" rozdziału wydawnictw między Bibliotekę a Zakłady. Chodzi mi tu o sprawę prenumeraty czasopism zagranicznych, których Biblioteka otrzymuje tylko niski procent, resztę biorą Zakłady. Czy naprawdę Biblioteka nie mogłaby prenumerować pewnej liczby czasopism naukowych i dublować z Zakładami pewnych tytułów? Równie drażliwie przedstawia się sprawa niektórych dzieł zagranicznych o charakterze specjalnym, które ze względu na dewizy Uniwersytet sprzedawał tylko w jednym egzemplarzu. Najczęściej Biblioteka, jeśli nawet je kupi, oddaje później w depozyt do Zakładów, czym faktycznie uniemożliwia korzystanie innym czytelnikom.

2 Kroniki Biblioteki UMCS

Na zebranie szkoleniowe w kwietniu zaproszono kier. Zakładu Historii Starożytnej i Średniowiecznej prof. H. Zinss, który bawił przez kilka miesięcy w Anglii na stypendium naukowym i zetknął się w czasie swej pracy z bibliotekami angielskimi. Prof. Zinss opowiedział o bibliotekach angielskich przedstawiając je z punktu widzenia czytelnika. Prelegent obszernie opisał British Museum, Bibliotekę Uniwersytecką w Londynie, Bodleian Library w Oxfordzie, nadto po krótko kilka innych bibliotek /Bibliotekę Uniwersytecką w Cambridge, Bibliotekę Instytutu Historii w Londynie, Bibliotekę Public Record Office w Londynie/. Interesujący odczyt wywołał ożywioną dyskusję.

Pracownicy Biblioteki zwiedzili jedną z największych drukarni lubelskich Drukarnię Prasową, zapoznając się z jej urządzeniami i pracą.

Pracownicy nasi mieli nadto okazję do wysłuchania kilku interesujących referatów:

Referatu na temat zadań biblioteki naukowej, wygłoszonego przez mgr J. Czerniego, dyrektora gliwickiej Politechniki im. Petrowskiego. Odczyt był zorganizowany przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich - Okręg w Lublinie. Referat połączony był z pokazem filmów z dziedziny bibliotekarstwa. /Film włoski o konserwacji druków, film z biblioteki hinduskiej, szwedzkiej oraz Biblioteki Kongresu w Waszyngtonie/.

Referatu mgr M. Brunarskiej, kustosze Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich o katalogach rzeczowych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem katalogu systematycznego. Odczyt, połączony z dyskusją przy samym warstwie pracy, katalogu systematycznym jednej z bibliotek lubelskich, wywołał żywy oddźwięk, którego wyrazem była uchwała Stowarzyszenia Bibliotekarzy Pol.-okręg w Lublinie, by podjąć starania o zorganizowanie ogólnopolskiej konferencji pracowników katalogów rzeczowych.

2-ech referatów bawiącej w Polsce dr P. O. Melis, prof. biblioteka

znawstwa na Uniwersytecie Indiana w Bloomington. Referat o bibliotekach amerykańskich połączony był z filmem o amerykańskiej bibliotece. Tematem drugiego referatu były bibliografie i informatory w języku angielskim ze specjalnym uwzględnieniem amerykańskich.

W czasie swego pobytu w Lublinie dr O Melie zwiedziła naszą Bibliotekę.

W maju b.r. Biblioteka nasza gościła wycieczkę 5-u osób z Biblioteki Jagiellońskiej. Goście zwiedzili biblioteki lubelskie oraz zabytki Lublina.

Biblioteka poszukuje:

1. Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce T.1-2
rok ok.1800-84
2. Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej
Lwów 1878 T.1,3-4
3. Bar J., Zmarz W.: Polska bibliografia prawa kanonicznego
Lublin T.1.
4. Barłoszewicz Julien: Znakomici mężowie polscy w XVIII w.
Petersburg 1856 T.1.
5. Beni: Palatogramy polskie, Kraków 1931
6. Beni: Gramatyka
7. Dłuska: Fonetyka i wszystkie inne jej książki
8. Lehr-Spławiński: Zarys gramatyki języka starocerkiewno-słowiańskiego 1950
9. Boyce-Łeński: Młoda Polska wyd.2. Wrocław 1947
10. Feldman: Współczesna literatura polska 1864-1917 najlepiej
wyd.7. Warszawa 1923
11. Kridl Manfred: Literatura polska XIX w. Warszawa 1930 cz.1.
12. Kot: Historia wychowania T.1-2
13. Robins: Wstęp do teorii zatrudnienia, Warszawa 1947
14. Ajdukiewicz: Zagadnienia i kierunki filozofii, Warszawa 1949
15. Ajdukiewicz: Główne kierunki filozofii, Lwów 1923
16. Jeruslem: Wstęp do filozofii, Warszawa 1926
17. Tatarzkiewicz : Historia filozofii T.1-3
18. Tatarzkiewicz: Zarys dziejów filozofii w Polsce, Kraków 1948
19. Baranowski: Chemia fizjologiczna, Warszawa 1957 T.1-2
20. Blauth-Opieńska: Chemia fizjologiczna, skrypt, cz.1-4
21. Basiński A.: Chemia nieroganiczna i ogólna, Warszawa 1953 T.1
22. Cicibabin: Podstawy chemii organicznej, Warszawa 1957 T.1.
23. Holleman: Podręcznik chemii nieorganicznej, Lwów 1928
24. Holleman: Podręcznik chemii organicznej, Warszawa 1921
25. Holleman i Richter: Chemia organiczna T.1-2, Warszawa 1953
26. Karrer P.: Chemia organiczna, Warszawa 1951 T.1. cz.2
27. Moszew Jan: Chemia organiczna, Kraków T.1,43
28. Skarżyński B.: Chemia fizjologiczna, Warszawa T.1-2
29. Encyclopedie francaise, Paris T.2
30. Słownik łaciny średniowiecznej 1955 T.1. z.1-2
31. Słownik włosko-polski, polsko-włoski
32. Słownik szwedzko-polski, polsko-szwedzki.